



Posta Stamps
Færøerne

Nr. **29**
September 2016

ISSN 1603-0036

- 1940 Færøprovisoriet 20/15 øre
- Frankeringsmærker 2016
- Torskefrimærker
- Julen 2016



ill. nr. 1.

Provisorie med 20 uden bjælke med et svagt, ikke dækkende overtryk. Mærket stammer fra prøvetrykket, men er efterfølgende solgt som frimærke og benyttet postalt i Klaksvig.



ill. nr.2

Provisorie med 20 uden bjælke, med dobbelttryk i et ikke helt dækkende overtryk. Mærket stammer fra prøvetrykket, men er efterfølgende solgt som frimærke og benyttet postalt i Thorshavn.

ill. nr. 2a. Forstørrelse af ill. nr. 2



1940 Færøprovisoriet 20/15 øre

Den 2. november 1940, for 75 år siden, udgav Færøerne et 20/15 øre provisorie. Frimærket blev det første i en serie på fem, hvoraf 3 værdier udkom med 2 forskellige overtryk.

Færøernes postvæsen markerer 75 års jubilæet i år med udgivelsen af 4 frankeringsmærker. Et af dem har det første 20/15 øre provisorie som motiv.

Færøprovisorierne og deres tilblivelse har været nøje studeret og beskrevet i en række artikler. Det er alligevel min opfattelse, at Frimærkesamlerens artikelserie om Færøerne og Filateli bør markere fødselsdagen ved at give en kort opdateret orientering om baggrunden for tilblivelsen og brugen af disse frimærker.

Tilbageblik til 1940

Ser vi tilbage til 1940, blev Det Danske Kongerige (Danmark, Færøerne, Island og Grønland) bragt i en vanskelig situation efter den tyske besættelse af Danmark og Norge i april 1940.

England, der på dette tidspunkt kæmpede alene i krigen mod Tyskland, måtte se sine vareforsyninger fra Skandinavien stoppet og

var afhængig af forsyninger fra Canada og USA. Dette krævede, at søvejen var åben og så sikker som muligt.

Tyskland var marcheret ind i Danmark næsten uden modstand og sikrede sig opbakning til hvervning af soldater, arbejdskraft mv. De fik også adgang til et velassorteret spisekammer og ønskede, at »besættelsen« skulle fremstå som en slags alliance. Tyskerne tillod postforbindelsen fra Danmark under krigen, og der var kun kortvarige afbrydelser.

England afbrød postforbindelsen med Danmark og besatte Færøerne og Island for at sikre, at de ikke faldt i tyskernes hænder. Englænderne betragtede Danmark som et tyskvenligt land.

England havde også, imod amerikansk ønske, sendt en besættelsesstyrke til Grønland men måtte acceptere, at Grønland kom under amerikansk beskyttelse.

Englænderne censurerede posten, og bl.a. effekter som penge, frimærker, varer mv. fra tyskvenlige lande og personer, der skulle igennem denne censur, var forbudt og blev konfiskeret.



ill. nr. 1a.

Brev fra postmester J. Danielsen, der oplyser at beholdningen af 20 øres frimærker, der på dette tidspunkt var 20/15 øre provisoriet, der var udkommet den 17. marts, var ved at være opbrugt.

Den 2. maj blev et nyt provisorie 20/1 øre udgivet. Køberen af de 2 stk. prøvetryksark, benyttede efterfølgende mærkerne til frankering, sammen med 20/1 øre provisoriet med højt overtryk, da han blev opmærksom på at begge type mærker var usædvanlige.

Færøernes situation i 1940

Kontakten til Danmark blev afbrudt, og problemer der opstod skulle nu løses på Færøerne. I en række tilfælde skulle løsninger accepteres af englænderne.

Færøerne havde forberedt sig på risikoen for krig i Europa, og sikret sig flere varer og en større frimærkebeholdning end normalt. Man forventede at være dækket ind året ud. Englænderne forbød de færøske skibe at føre dansk flag, og Færøerne valgte at sejle under deres eget flag. Mange færøske fiskere deltog i krigen ved at sejle fisk til England. Det var farligt pga. de tyske ubåde, der forårsagede store tab af skibe og menneskeliv. Da besættelsen var en realitet, blev der igennem englænderne bestilt nye frimærker fra Danmark. Det blev aftalt, at det kunne foregå igennem Verdenspostforeningens bureau i Bern.

Færøernes amtmand og Lagtinget valgte at følge den danske portoforhøjelse fra den 1. juli 1940, med virkning fra den 10. juli, hvor bl.a. landsportotaksterne steg fra 15 til 20 øre.

I oktober 1940 var der endnu ikke nået nye

frimærkeforsyninger frem til Færøerne, og situationen begyndte at blive kritisk.

Færøerne ønskede, at breve længst muligt blev frankeret med danske frimærker, der markerede tilhørsforholdet til Danmark. Et alternativt kunne blive porto betalt stempler eller brug af besættelsesmagtens frimærker.

Prøvetryk af 20/15 provisoriet

Løsningen blev, som i 1919, at fremstille et provisorie, ved overtrykning af overskydende 15 øres frimærker med 20 øre. I 1919 blev beslutningen truffet i København, men nu var det færingerne selv, der traf beslutningen.

Det blev H. N. Jacobsens boghandel og bogtrykkeri i Thorshavn, der fik opgaven med at fremstille en prøve af et 20 øres provisorie. Der skulle trykkes et »20« tal, der dækkede 15-tallet på hvert af de 100 grundmærker i et ark.

Trykpladen blev fremstillet med håndsæt typografisk materiale, hvor der blev benyttet 100 løse 2-taller, 100 løse nuller samt noget blindmateriale.

Det første prøvetryk mislykkedes, idet farven



ill. nr. 3a.
Forsørrelse af ill. nr. 3.

ill. nr. 3. Provisorie med 20 uden bjælke, med dobbelttryk i et ikke helt dækkende overtryk. Mærket er med varianten »Delfin i net« mærke nr. 55 i hvert andet ark. De to prøvetryksark er et fra hver cylinder, og denne variant forekommer kun en gang med dette overtryk.



ill. nr. 4. Hjørnemarginablok af 1. tryk med svagt dækkende overtryk, og variant i mærke nr. 19, bjælke forskudt th. Overtrykket flugter ikke med underkanten af 1-tallet, og fodspidsen på 2-tallet er forskudt 4 rasterfelter tv.

blev meget svag og ikke dækkede tilfredsstillende.

15 øre karavel mærket, der skulle overtrykkes, er udført som et stålstik frimærke, hvor farven ligger som en hård forhøjning på papiret, der er opbygget med små rasterfelter. Overtrykket »20« skulle påføres under et højt tryk for at nå ind til den hvide bund af rasterfelterne og give et heldækkende udseende.

Trykkeriet valgte at overtrykke endnu et prøvark, inden disse blev forelagt til evt. godkendelse.

Det blev vurderet, at overtrykket var for lille, og at det skulle gøres større ved at placere en »bjælke« under 20 tallet.

Der var i alt overtrykt 200 mærker med »20« uden bjælke som prøvetryk, og de skulle gemmes og benyttes i nødstilfælde, hvis der blev mangel på frimærker.

Prøvetrykkene blev senere »ved en fejl« solgt over disken som frimærker, og endte med at blive brugt på kuverter som frankeringsgyldige frimærker. (Ill. nr. 01, brev dat.

14. oktober 1941 fra postmester J. Danielsen)

Følgende mærker findes:

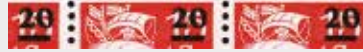
- Mærke med svagt ikke dækkende overtryk. Ill. nr. 1.
- Mærke med kraftigt, delvist dækkende tryk.
- Mærke med synligt dobbelt overtryk. Det ene ark blev overtrykt 2 gange, og i dele af dette ark ses et tydeligt dobbelt overtryk. Ill. nr. 2 og 2a.
- Varianter med fejl i grundmærkerne fra de to benyttede trykcyindre. »Dobbeltpræg i flag« og »delfin i net« Ill. nr. 3 og 3 a.
- De varianter der findes i 2-tallet og nullet, er de samme, som kendes i de endelige udgaver.

20/15 øre provisoriet 1. tryk

Den resterende frimærkebeholdning, der skulle overtrykkes, var 1.399 ark 15 øre rød karavel type II med marginalnummer 385. Der blev placeret en »bjælke« under 20 tallet, og trykningen af de resterende 1399 ark blev påbegyndt.



ill. nr. 5. Øvre venstre hjørnemarginalblok af 1. tryk. 1-tallet er ikke overtrykt da det vandrette overtryk var smallere end afstanden imellem de 10 15-tal. I mærke nr. 2 er bjælke lige under 20 tallet.



ill. nr. 6. Trestribe af 2. tryk med fuldt dækkende sort overtryk. I mærke tv. flugter fodspids på 2 tallet med stammen på 1-tallet. På de 2 øvrige mærker ses, at afstanden imellem 20-tallene er mindre end afstanden imellem 15-tallene. Mærkerne er nr. 14-16 i arket, med beskadiget bjælke i mærke nr. 16.



ill. nr. 7. Parstykke af 2. tryk med fuldt dækkende sort overtryk. Afstanden imellem 20-tallene er større end afstanden imellem 15-tallene. Mærke th. er med kort bjælke, der findes som nr. 78 i arket, og i denne lodrette stribe er afstanden øget i forhold til 1. tryk.

Der blev overtrykt et antal ark i dette 1. tryk, der findes med "svagt, ikke dækkende" til "kraftigt, næsten dækkende" overtryk. At der blev produceret nogle få ark med meget svagt overtryk kan skyldes, at maskintrykket ikke blev øget efter indsættelse af de ekstra 100 »bjælker«.

Ved en kontrol kunne det konstateres at:

- Overtrykket var stadig ikke fuldt dækkende. Ill. nr. 4. På flere ark var 1-tallet i 15 ikke overtrykt, fordi overtrykket var for smalt. Ill. nr. 5. Afstanden imellem de enkelte 20-taller viste sig at være mindre end afstanden imellem grundmærkernes 15-taller, bortset fra den lodrette række imellem mærke 3-4.
- I mærke nr. 19 var bjælken meget skævt placeret under 20. Ill. nr. 4.
- Flere ark var lagt lidt skævt ved trykningen.

Trykpladen blev tilrettet, hvor flere varianter forsvandt, men enkelte nye kom til.

20/15 øre provisoriet 2. tryk

Der foretages bl.a. følgende ændringer i overtrykket:

- Overtrykket udvides i bredden ved »kun« at lægge afstandsstykker (som blindmateriale) i 2 lodrette rækker, et smalt imellem række 3-4 og et bredere imellem række 7-8). I disse parstykker bliver overtrykket nu bredere end afstanden imellem de to 15-taller på grundmærket. Ill. nr. 6, 7 og 10.
- Påtrykket udfører nu med endnu større tryk, og resultatet blev et pænt og heldækkende sort overtryk. Ill. nr. 8 og 10.
- Fejlen i bl.a. mærke nr. 19 rettes. Ill. nr. 8.
- Ny fejl i mærke nr. 2 opstår, ved at bjælken er kraftigt forskudt tv. Ill. nr. 9.
- Det ses, at man er mere omhyggelig med at få lagt arkene lige inden overtrykningen, og på de fleste mærker flugter bjælken nu med underkanten af 15 tallet.
- Flere bjælker tilrettes.

Anbefalet brev sendt som radio-hilsen til den britiske konsul i Thorshavn, frankeret med et parstykke 20/15 øre samt 2 stk. 5 øre. Det kan ses, at afstanden mellem 20-tallene er større end mellem 15-tallene på grundmær-



ill. nr. 8 Hjørnemarginatblok af 2. Tryk, hvor fejl i mærke 19 er tilrettet i forhold til 1. tryk.

kerne, (målt til 21 mm). Det højre mærke er med kort bjælke. Det er nr. 78 i arket, der også har skråt afskåret bjælke for oven th. Mærkerne er nummer 77 og 78 i arket, hvilket passer med 2. tryk, hvor afstanden mellem 20 tallene er øget. Overtrykket er ligeledes kraftigt heldækkende sort, svarende til 2. tryk.

På venstre mærke går foden på 2-tallet 3 rasterfelter ud over 1-tallet på grundmærket, og på mærke nr. 2 går det kun ca. 2 rasterfelter ud over 1-tallet. Afstanden mellem 2-tallerne er her således større end mellem 1-tallerne på grundmærkerne ill. nr. 10 og 10 a og 7.

Nogle af de markante kendetegn på 1. og 2. tryk er vist, men der findes en del flere.

Oplagstallene på 1. og 2. tryk er ukendte, og det er ikke muligt for mig at antyde en fordeling på baggrund af det forholdsvis begrænsede materiale, jeg har haft til rådighed. Så fremtiden må vise, hvor meget der dukker op, og hvad vi så hver især har svært ved at finde.

Frimærket 20/15 var opbrugt på Thorshavn postkontor omkring den 6. februar 1941, og på de mindre brevsamlingssteder i marts



ill. nr. 9 Øvre højre stykke af 2. tryk, hvor der er opstået en ny variant i mærke nr. 2, hvor bjælke er forskudt tv. for 20.



ill. nr. 10a Forstørrelse af ill. nr. 10



ill. nr. 10 Brev med parstykke 20/15 med bredt overtryk imellem 20-tallene. Mærkerne er nr. 77 og 78 i arket med kort, skrå bjælke i nr. 78. Se tilsvarende ill. nr. 7.

måned. Herefter blev 20 øres frimærket, der i mellemtiden var modtaget fra Danmark, taget i brug.

En tak til Poul Erik Malmbæk for god, kritisk rådgivning mv.

Af/ Flemming Petersen (Artiklen stammer fra "Frimærkesamleren" nr. 5, 2015)

Frankeringsmærker 2016:

Færøske musikfestivaler



Dette års frankeringsmærker viser færøske musikfestivaler. De fire frankeringsmærker viser G!festivalen, Sommerfestivalen, Sørvgá Country- og Blues festival samt Voxbotn.

med artister og komponister på tværs af alle genrer, der leverer optrædere og indspilninger i verdensklasse. I løbet af sommeren er der flere velbesøgte musik festivaler rundt omkring på øerne.

Så langt tilbage som færøsk historie er dokumenteret, har musik spillet en stor rolle i landets kultur og tradition for historiefortælling. Musikscenen på Færøerne summer i dag



Torskeskind på frimærker - for første gang nogensinde!

26. september 2016 udgav Posta et helt særligt frimærke med torskeskind.

På frimærket hædrer vi torsken, Gadus Morhua. På hvert enkelt frimærke er et firkantet stykke torskeskind limet på, hvilket er en sensation i frimærkeregi. Intet frimærke er helt ens, da skindet er unikt.

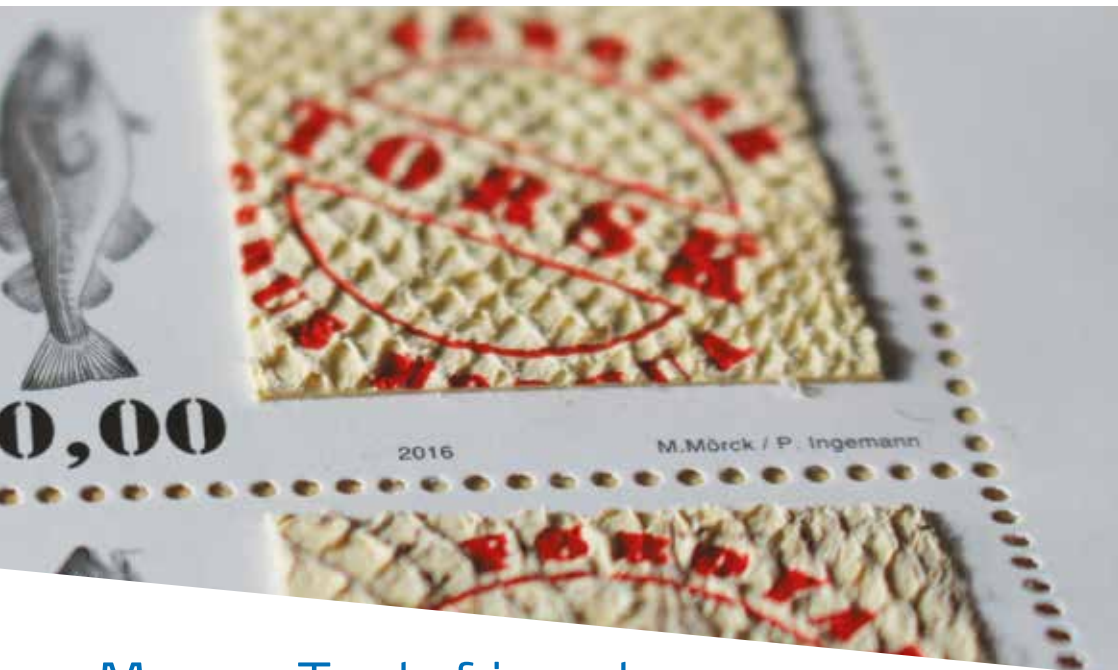


Teksten på fiskeskindet er en gengivelse af et gammelt stempel, der før i tiden blev brugt på tøndelåget på tønder fulde af torsk, der blev eksporteret fra Færøerne. Det er rødt for at give et flottere farvespil.

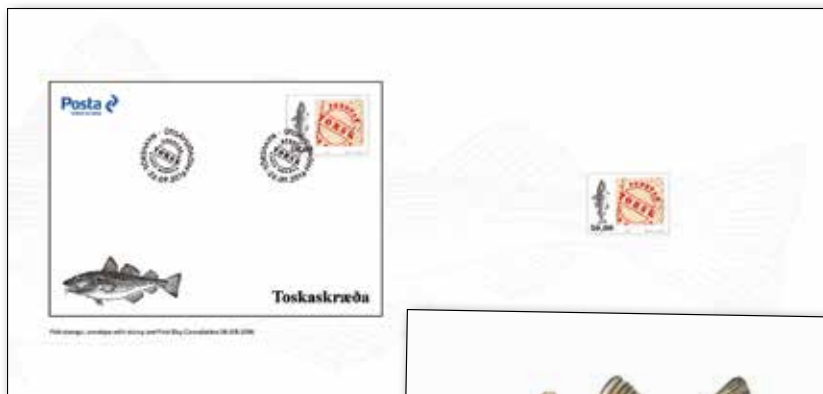
Frimærkets pålydende værdi er 50,00 kr og helarket består af seks frimærker.

Du kan læse mere om disse specielle frimærker på hjemmesiden og i Posta Stamps nr. 28.





Mappe: Torskefrimærker



I forbindelse med udgivelsen har vi fået fremstillet en smuk mappe. Mappen indeholder frimærket og en førstedagskuvert samt en tekst om udgivelsen. Mapperne er nummerede og signeret af Martin Mörck.

Varerne kan bestilles i vores webshop på www.stamps.fo eller via bestillingssedlen inde i bladet.





99 DKK



30 DKK



25 DKK pr sæt

Julevarer 2016

Julepynt

Som det har været tradition for i mange år, så udgiver Posta også julepynt til jul, og i år har vi igen valgt kirker som julepynt.

Som de foregående år, så er det endnu engang kunstneren Janus D. Guttesen, som har designet julepyntet.

De nye motiver forestiller Mariakirken i Tórshavn (1987) - Færøernes eneste katolske kirke-, kirken i Saksun (1858) samt kirken i Gøta (1995)

Julepynten er af messing og belagt med guld. Den er forsynet med guldsnor klar til ophængning. Den måler ca 8,5 cm og bliver leveret i en smuk emballage med tre forskellige motiver.

Pris: 99,00 DKK pr sæt.

Julekugler

Edward Fugløvs seks tegninger af juleevangeliet ses på begge sider af de flotte julekugler, som du kan pynte juletræet med. Julekuglerne måler 8 cm i dia.

Pris på 6 julekugler i æske: 149,00 DKK

Julemærker

Årets julemærker er resultat af en tegnekonkurrence, blandt færøske børn. De 15 vinder-tegninger pryder årets julemærkeark, som i år har skiftet format og nu er selvklebende.

Overskuddet af julemærkesalget til den færøske julemærkefond, der har til formål at yde støtte til diverse tiltag for børn og unge på Færøerne.

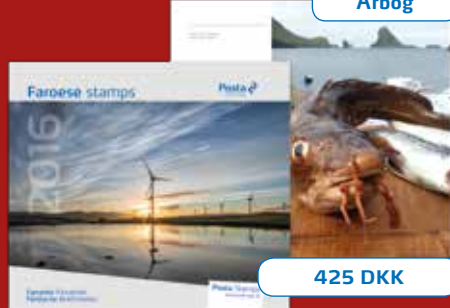
Pris pr. ark: 30,00 DKK

Årsmappe



395 DKK

Årbog



425 DKK

149 DKK



Julekort

Posta udgiver også enkelte julekort med motiver fra julemærkerne. Julekortene bliver solgt som sæt med 5 stk. i hvert sæt. Der er 15 forskellige julekort.

Pris 25,00 DKK pr. sæt (5)

Årsmappe

Kunne du tænke dig at modtage alle årets frimærker på én gang - nemt og bekvemt? Så er årsmappen et godt alternativ. Den indeholder alle årets frimærker og miniark og sælges til pålydende værdi.

Pris: 395,00 DKK

Årbog

Årbogen er vores mest eksklusive produkt og sammen med frimærkerne får du serveret den interessante historie bag hver udgivelse med tekst og flotte billeder og illustrationer.

Bogen, som er udført i flot kvalitet, er fremstillet i et begrænset oplag. Alle frimærker og miniark er monteret i klemlommer.

Årbogen er på ca. 90 sider og har danske, tyske og engelske tekster. Den er derfor særdeles velegnet som gave til venner i både ind- og udland.

Pris: 425,00 DKK

Nye udgivelser den 7. november 2016



Ny udgivelse:
Udgivelsesdag:
Værdi:
Trykkeri:

Årbog 2016
07.11.2016
425,00 DKK
TrykTeam, Danmark



Ny udgivelse:
Udgivelsesdag:
Værdi:
Trykkeri:

Årsmappe 2016
07.11.2016
395,00 DKK
TrykTeam, Danmark



Ny udgivelse:
Udgivelsesdag:
Værdi:
Design:
Trykkeri:

Julemærker 2016
07.11.2015
30,00 DKK
Posta
TrykTeam, Danmark

Posta Stamps
Óðinshædd 2
FO-100 Tórshavn
Færøerne

Tel. +298 346200
Fax +298 346201
stamps@posta.fo
www.stamps.fo

